

XII.

Gudstjenesten i Ledreborg Kapel.

Ved *Vilhelm Bang.*

Paa flere Herregaarde findes der Kirker eller Kapeller; i tidligere Tid var det som bekjendt langt hyppigere Tilfældet. Nogle af disse ere ligefrem Sognekirker med regelmæssig Gudstjeneste hver Søn- og Helligdag; i andre prædikes kun engang imellem, og atter andre blive kun benyttede, naar der skal foretages kirkelige Forretninger i Godsejerens Familie. I Kirken paa Ledreborg (Allerslev Sogn, Voldborg Herred) prædikes der de fleste af Aarets Søn- og Helligdage, hyppigst af Sognepræsten i Ousted og Allerslev, der er at betragte som Stedets egentlige Præst, men fem Gange aarlig af Sognepræsten i Saaby og Kidserup, og gennemsnitlig hver fjerde Søn- og Helligdag af Sognepræsten i Hvalsø og Særløse; der er da paa de Dage ikke Gudstjeneste i henholdsvis Allerslev, Kidserup og Særløse Kirker, som høre ind under Ledreborg Gods.

Da Christian den Sjettes højtbetroede Minister Johan Ludvig Holstein¹⁾ havde kjøbt Leiregaard, der med flere Ejendomme, hvormed han afrundede sine Besiddelser, 1746 blev gjort til et Stamhus og 1750 til et Lensgrevskab, gav han sig snart til at bygge Ledreborg. Men han, den strengt religiøse Mand, vilde ikke bo i et Palads, uden at der ogsaa i samme var Lokale til Gudstjeneste; han lod da Kirken eller Kapellet bygge og smukt udstyre; det indviedes 28 Juni 1747 af Biskop Peder Hersleb; men da han allerede 1 Maj 1744 havde faaet udvirket kongelig Forordning om, hvorledes der skulde forholdes med Gudstjenesten, er det tænkeligt nok, at der allerede tidligere er

¹⁾ Født 1694, død 1763; se om ham især L. Koch, *Christian den Sjettes Historie*. E. Holm, *Danm. og Norges Historie under Chr. VI*. Sml. Bricka, *Biogr. Lex.* VIII, S. 37 ff.

begyndt at blive holdt Gudstjeneste i en eller anden af Slottets Sale.

Forordningen meddeles her efter Hvalsø-Særløse Præstembedes Liber daticus. _____

Vi Christianus Sextus osv.

Gjøre alle vitterligt, at Vi allernaad. hafve bevilget og anordnet, saasom Vi og hermed bevilge og anordne, at paa Leire en Kirke maa bygges, der prædikes, og alle Sacra administreres, og for at faa en Meenighed dertil, skal den samme, som nu hører til Allesløv Sogn, søge Leire Kirke paa forskrevne Maade, saa vel til Prædiken som alle andre Sacra, som indfalder hver anden Søn- eller Hell.-Dag, saaledes:

At Meenigheden skal søge een Søn- eller Hell.-Dag Allesløv og den anden Leire Kirke, hvor der altid skal holdes den sidste Præken, og forstaaes ellers saaledes af sig self, at den Dag, Meenigheden skal komme til Leire Kirke, skal der ingen Gudstjeneste holdes i Allesløv, saasom den da, i det Sted, er i Leire; dog bliver Meenighedens Kirke-Gaard allene i Allesløv. Maanets-Bededage skal forrettes i Allesløv som hidindtil, og Faste-Prækener, hvortil Allesløv Menighed skal søge, i Leire Kirke, hvor der altid er den sidste Præk, og i Ousted første. Ved Gudstjenesten i Leire Kirke, naar den der paa ovenmælte Maade forrettes, skal Degnen fra Allesløv varte op paa sædvanlig Maade.

Som ellers Leire er erigeret til et Greveligt Lehn, og Eierne, ifølge der af, samt de Grefvelige Privilegier, alle 3de Slags Tienders Frihed af Hovedgaarden kunde paastaa; saa hafve Vi, effter Eierens eget Forslag, og for ey at betage Jura tertii, men at Eierne dog nogenledes, paa en anden Maade, nyder got der af, i den Henseende allernaadigst resolveret, at Leire Hoved Gaards Taxt, som med den afbrudte Breintved Gaard, Skiøtte-venget, Skiøtte-huset, og det fra Huulegaard indtagne Jord, der ved Vores allernaadigste Resolution af 10 Marts udi indeværende Aar er incorporeret samme Taxt, nu i alt udgør 62 Tdr. 3 Fdkr. 2 Alb., skal for alle 3 Slags Tiender at svare fri være, dog saaledes:

1. Hvad Konge-Tienden angaar, da ligger Hoved Gaarden i Allesløv og Kidserup Sogne, hvis begge Konge-Tiender Duebrødre Kloster er tilhørende; Den første har Leire Eiere og den sidste Os Elskel. Confer. Raad Junge¹⁾ i Fæste. Disse 2de Konge-Tiender skal, nemlig Allesløv strax, og Kidserup, naar Fæstet med Confr. Raad Junge er til Ende, saaledes lægges og perpetueres til Lehneth, at deres Hartkorn, som er, Allesløv 44 Tdr. og Kidserup 17 Tdr., maa insereres Lehneth, og dets Eiere oppebære Tienderne, men derimod være pligtige at svare til Duebrødre Kloster det samme, som nu gives, hvilket er for Allesløv Konge-Tiende aarlig 49 Tdr. Byg, og for Kidserup 5 Tdr. Rug og 12 Tdr. Byg, som alt skal betales efter et hvert Aars Capit. Taxt.

2. Kirke-Tienden angaaende, da er saa vel Allesløv som Kidserup Kirke-Tiende, imod en vis Afgift til Kirkernes Patron, som nu er bemelte Confer. Raad Junge, henlagt til Hvalsø Sogne-Præst, til hvem derfor af Leire Hoved-Gaards Taxter 62 Tdr. 3 Fdkr. 2 Alb. hidindtil er pænset 10 Tdr. 4 Skp. Rug og 14 Tdr. Byg.

3. Anlangende Præste- og Degne-Tiende af Leire Hoved-Gaards Taxtes 62 Tdr. 3 Fdkr. 2 Alb., da er allerede tilforn med Sogne-Præsterne og Degnene til Allesløv og Kidserup saaledes accorderet, at Sogne-Præsten til Allesløv for hans Tiende aarligen skal betales 26 Rdlr. 4 Mk., og Degnen 8 Rdlr. 5 Mk 6 Sk. Sogne-Præsten til Kidserup for hans Tieneste 11 Rdlr. og Degnen 3 Rdlr. 2 Mk. Disse tvende sidste Slags Tiender, neml. Kirke- og Præste-, samt hvad Degnen kand tilkomme, skal Præsterne og Degnene, ligesom her meldet er, at de nu betales, og er accorderet, fremdeles beholde og aarligen nyde; Men som Leire Hoved-Gaards Taxt for disse Tiender alligevel aldeles fri skal være, saa ville vi hermed allernaadigst: at disse 3de Præster i den nye Kirke, som paa Leire bliver bygt, visse Prækenere derimod skal forrette, og de 2de Degne, som nyde noget, der tillige varte op,

¹⁾ Konferentsraad Severin de Junge, f. 1680, d. 1757, Deputeret i Generalkommissariatet, Ejer af Sonnerupgaard i Hvalsø Sogn og Skullerupholm i Kidserup Sogn. Se Bricka, Biogr. Lex. VIII, 619.

naar deres Sogne-Præst prædiker paa Leire, og derfor bliver den Afgift, i den Henseende, hermed allernaadigst approberet og fastsat. Til hvilken Ende Sogne-Præsten i Hvalsøe skal forrette hver fjerde Søn- eller Hell.-Dag den sidste Prædiken paa Leire, som bliver pptr. 16 à 18 Prædikener paa Leire aarligen, og nyder hand da lige Afgift, som hand og hans Formænd for Hoved-Gaards Taxten hafver haft, neml. 10 Tdr. 4 Skp. Rug og 14 Tdr. Byg, hvilket gjør aarligen 36 Rdlr. 1 Mk.¹⁾. Ligesaa skal Sogne-Præsten til Allesløv forrette Præken hver anden Søndag i Leire Kirke (de Prækener, hand der bør forrette hver anden Søn- og Hell.-Dag, naar Allesløv Mee-nighed søger Kirken, og der i det Sted ingen holdes i Allesløv, er her uden for) og for samme Prækener, som kand blifve 11 à 13 om Aaret, skal hand nyde det samme, som hand og hans Formænd for Hoved-Gaards Taxten vare accorderede, neml. de forhen melte 26 Rdlr. 4 Mk., og Degnen, som varter op, de 8 Rdlr. 5 Mk. 6 Sk. — Saa skal og Sogne-Præsten til Kidserup paatage sig at forrette hver 4de Hell.-Dag sidst Prædiken paa Leire, som kand være 4 à 6 om Aaret, og derfor nyde det samme, som hand og hans Formænd for Hoved-Gaards Taxten vare accorderede, neml. de her udi forhen mælte 11 Rdlr., og Degnen, som tillige varter op, 3 Rdlr. 2 Mk.

Saadan Indretning, som nu er anordnet, saa vel om Allesløv Meenighed som om visse Prækener af de forbte 3de Sogne-Præster, skal tage sin Begyndelse strax, saa snart Kirken der paa Leire er i Stand sat, og skal staae altiid fast. Men som Prækenerne paa Leire ere de sidste, og alle forbte 3de Præster allerede hafve 2de Kirker at forsyne: saa, siden Præsterne ey maa bebyrdes med flere end 2de Prækener om Dagen, det ogsaa vilde blifve alt for sildig at holde den 3die, tillade Vi allernaad., at den Præst, som skal forsyne Prædiken paa Leire, for den Dag maa hafve Frihed at lade være Messesfald, som det kaldes, det er, ingen Tieneste udi een af de 2de andre Kirker, som maatte gaae effter

¹⁾ Disse 36 Rdlr. 1 Mk. svares endnu med 72 Kr. 33 Øre aarlig; efter Gjennemsnit af Kapitelstaxterne for Sjællands Stift 1883—92 vilde det have beløbet sig til 251 Kr. 51 Øre.

Touren, eller hvor det denne Gang for andre forefaldne Omstændigheder best kunde lade sig gjøre. Dog maa hand begynde Gudstieneste i den første Kirke saa tillig, at hand imod Kl. 11 kand komme til Leire Kirke og Gudstieneste der begynde Kl. 11. Til nærmere Oplysning om Touren af disse Prækener i Leire Kirke hafver Vi den, over dette Aar, forfattede Specification allernaadigst approberet, saaledes som følger:

(udelades her; i Alt var det 73 Dage).

Udi det øvrige have Vi allernaad. bevilget:

1. At der paa Leire Gaard altid skal holdes sidst Prædiken, som begyndes Kl. 11, og Gudstieneste forrettis med alle Sacris efter Ritualet, foruden Begravelse, som skeer paa Allesløv Kirke-Gaard; men Liig-Præken (om den indfalder paa saadan Dag, at Meenigheden er samlet til Leire) skeer alligevel paa Leire. —
2. Allesløv og Leire skal skiftes hver anden Søn- ell. Hell.-Dag med Gudstieneste saaledes: At en Søn- ell. Hell.-Dag, naar der er første Præken, holdes den i Allesløv, og naar der er sidste Præken for Allesløv Meenighed, holdes den paa Leire. —
3. Hver 14de Dag skal holdes Communion, og skal Allesløv og Leire dermed skifte saaledes: At i enhver Kirke er Communion hver 4de Søndag, men om Hell.-Dage ingen, med mindre Mængden er saa stor, da der skal holdes Extra-Communion paa Leire. —
4. De Dage, hvor Allesløv, Hvalsøe og Kidserup Præster forrette Prædiken paa Leire, er der Messefald, det er ingen Tieneste, udi en af de 2de Landsbye-Kirker, hvormed skal skiftes, eller Præken holdes i den Kirke, hvor det efter Omstændighederne meest udkræves, hvilket dog altid skal lyses af Prækestolen for i Veien. —
5. Naar der er Messefald i Allesløv, søger Meenigheden Leire Kirke, og Degnen, som altid følger Præsten, varter da tillige op i Leire Kirke. —
6. Alle Faste-Prækener for Allesløv Meenighed skal holdes i Leire Kirke, og de maanedlige Prækener i Allesløv. —
7. I Almindelighed skal der holdes hver anden Søn- og Hell.-Dag Prædiken i Leire Kirke for Allesløv Meenighed; den anden Søn- og Hell.-Dag forrettes

Guds-Tieneste for Leire-Gaards Folk; dog formenes det ey dem, som boe nærmest Leire-Gaard, at de jo ogsaa maa søge samme Kirke; men Ungdommen skal søge altid til den Kirke, hvor Examen holdes. — 8. Med Børne-Lærdom skal det forholdes saaledes: At Sogne-Præsten forretter den i Allesløv Kirke en Søndag, og en anden Søndag paa Leire, naar Meenigheden der er samlet, og ingen Kommunion er. Paa Hellig-Dagene holdes i Leire ingen Examen og Communion, men naar den indfalder paa en Søndag, forholdes dermed efter Ordenen. — 9. De af Allesløv, Hvalsøe og Kidserup Præster forrettende Extra-Prækenere i Leire Kirke hver anden Søndag eller Hl.-Dag ere saaledes at forrette, at Hvalsøe Præst forretter hver 4de Søndags eller Helligdags Præken, og de andre den 4de Præken, nemlig Allesløv om Søn- og Kidserup om Hellig-Dagene, hvilket efter forestaaende Specification gjør i dette Aar for Hvalsøe Præst 17 Prækenere, Allesløv 12 og Kidserup 5. Denne for anførte Specification skal i sin Tiid, mutatis mutandis, tiene til en Rette-snor, og for Rigtigheds Skyld skal de 3de Præster i hver November Maanedes Begyndelse, om deres Prækenere i Leire Kirke, for det tilstundende Aar gjøre fuldkommen Aftale, alt i Følge og saa vidt muligt er i Liighed efter for anførte Specification, hvilket Sogne-Præsten i Allesløv, som mest der udi er interesseret, skal besørge, og udi det seeneste 1ste Søndag i Advent, Lehnets Eiene til Approbation tilstille. I det øvrige skal hver Gang lyses af Prækestolen i Leire og Allesløv, hvor, af hvem, og naar næste Præken skal holdes i enhver Kirke. Lehnets Eiene skal det være tilladt at lade præke paa Leire af andre, i hvad Sprog det er, og paa hvilke Dage og til hvilke Timer det være maa. Saa kand hand og holde Bøn om Morgen og Aftenen eller til andre Tiimer om Dagen, naar ickun den tilforn fastsatte Guds-Tieneste ey der ved forhindres eller opsettes. Og maa i samme Kirke paa Leire alt det forrettes, som ellers i en anden indviet Sogne-Kirke bliver forrettet; til hvilken Ende og samme Kirke paa sædvanlig Maade, naar 1ste Gang Gudstieneste der udi holdes, skal indvies. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerunderdanigst kunde viide at

rette; ey giørendes her ud inden Hinder og Forfang i nogen Maade, under Vor Hyldist og Naade.

Gifvet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongl.
Residence Stad Kiøbenhafn d. 1 Maj 1744.

Christian R.

J. S. v. Schulin.
